

Su Yönetiminde Peyzaj Tabanlı Şehircilik

Peyzaj Mimarları Odası-İzmir Şubesi

“22 Mart Dünya Su Günü” olarak çeşitli platformlarda etkinlikler düzenlendi. Enerji-Su-İklim Değişikliği bağlamında Oda’mız tarafından açıklamalar paralelinde konu ile ilgili pek çok meslek dalı da benzer çalışmalar yaptı. Peyzaj Mimarları Odası’nın görüşlerini yansıtan yazıya bu sayımızda yer veriyoruz.”

Geçmişten günümüze su, sağladığı olanaklar ile kentin ayrılmaz bir parçası olmuştur. Kentleri şekillendiren en önemli unsur olan su, aynı zamanda kentlerin gelişmesinde kilit rol oynamaktadır. Değişen ve dönüşen kentler, nüfus artışı ve sanayileşme ile birlikte doğal sistem üzerinde tehdit oluşturmuş ve sistem tepkisini çeşitli yollarla göstermiştir. Bunun bir sonucu olarak meydana gelen iklim değişikliği, suyun varlığı üzerinde ciddi bir baskı oluşturmaktadır.

Ülkemizde bir taraftan su kaynaklarının azalması ile kuraklık meydana gelirken, diğer taraftan ani hava olayları nedeni ile sel ve taşkın felaketleri yaşanmaktadır. Hızla tükenen su kaynakları, tarımsal üretimi etkileyerek gıdaya erişimi tehdit etmekte, yaban hayatına yönelik habitat sağlığını tehlikeye atmaktadır. Meydana gelen afetlerde çok sayıda can ve mal kaybı yaşanmakta, kentlerde geri dönüşü imkânsız hasarlar oluşmaktadır. Kuraklık sonucu yaşanan ekolojik yıkım aynı zamanda sosyo-ekonomik bir meseleyi ortaya çıkarmaktadır. İklimde meydana gelen değişimler sonucu birçok kişi yaşam alanlarını terk etmek zorunda kalarak iklim mültecisi konumuna gelmiştir. Tüm bu olaylar sonucu kentler artık yaşanabilir mekanlar olarak algılanamaz hale gelmektedir.

Günümüzde kentsel kriz olarak ni-

telendirilen kontrolsüz su tüketiminin önüne geçilebilmesi, sürdürülebilir bir su yönetimi anlayışını gerekli kılmaktadır. Etkin bir su yönetimi anlayışına sahip kentler; mevcut su kaynaklarının korunması, tahrip olan kaynakların onarılması, herkes için eşit ve adil suya erişim olanağı gibi çeşitli imkanlar sunmaktadır. Bu kapsamda, planlama ve tasarım aşamalarında suyu odağa alan bir sistemin kurgulanması, etkin su yönetimini beraberinde getirecektir. Afet ve risklere yönelik kapasitenin artırılması ile kentsel direncin sağlanmasında suya duyarlı politikaların geliştirilmesi bir zorunluluktur.

Kent, doğa ve insan birlikteliğinin en sağlıklı şekilde yönetilmesini amaçlayan peyzaj tabanlı şehircilik yaklaşımı, suyun döngüsüne uyum sağlayan sosyo-ekolojik sistemlerin oluşturulmasında temel gereksinimdir. Ekolojik dengenin hassasiyeti gözetilerek kent- doğa etkileşimine insan faktörünün adaptasyonu ancak bu yaklaşım sonucu mümkün olacaktır. Suyun varlığı için mücadeleyi temel alan bu sistemde, kentlerin kaybetmek üzere olduğu doğal olana ulaşma çabası her noktada kendini göstermektedir. Doğal döngülere saygılı, sistemin sürdürülebilir olmasına ortam sunan ve bütüncül bir bakış açısını takip eden peyzaj tabanlı şehircilik yaklaşımı, kendi kendine yetebilen döngüsel kentlerin teme-

lini oluşturmaktadır. Böyle bir sistem üzerine geliştirilen kentlerde, ekolojik ve sosyal denge kurularak toplumsal refah sağlanacaktır. Buna bağlı olarak artan yaşam kalitesi, memnuniyeti ve kente aidiyeti geliştirecektir.

Buradan yola çıkarak etkili bir kentsel ekosistemi tariflerken mavi-yeşil bir sistemden yararlanılması kaçınılmazdır. Bir ağ yapısı olarak işlev gören bu sistemde makro ve mikro ölçekli tüm unsurlar sağlıklı ve kapsayıcı bir kente temas etmektedir. Kentlerde yeşil alan miktarının artırılması ve dolayısıyla suyun toprak ile buluşması gerekmektedir. Doğal alanlar, tarım alanları, ulaşım koridorları ve yeşil alanlardan; yağmur bahçesi, yeşil çatılar ve yeşil filtre şeridi gibi küçük ölçekli yeşil altyapı bileşenlerine kadar her unsur, yeşil ağ sisteminin suya entegrasyonunu sağlayan bir yönetim ünitesidir. Havzadan parsel farklı ölçekler ve kentsel bağlamlara uyarlanabilir, kentsel geçirimsizliğin artırılmasına dair çeşitli fonksiyonlara hizmet veren bu yapılar ile kentsel su yönetimi desteklenmelidir. Mavi-yeşil altyapı sistemine yönelik doğa esaslı çözümlerin kentlere ve yaşam pratiklerine entegre edilmesi, yaşanabilir kentler oluşturmak için bir fırsat olacaktır.